

14 november 2019

Aan:

- Leden van de Tweede Kamer Commissie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit**
- Leden Provinciale Staten**

Betreft: Stikstof problematiek en biologische landbouw

De biologische land- en tuinbouw kenmerkt zich al decennia lang als een innovatieve en duurzame vorm van landbouw en voedselproductie. Boeren en tuinders beschikken over een schat aan ervaring, kennis en inzicht op het gebied van extensieve en natuurinclusieve kringlooplandbouw. De biologische markt groeit gestaag, evenals het aanbod en de diversiteit aan producten.

Ondanks de urgentie van de stikstofproblematiek en de grote rol van de landbouw daarin, lijken overheden en beleidsmakers tot nu toe veel kansen te missen om te profiteren van de genoemde kennis en inzichten en blijft het gesprek uit over de bijdrage die biologische landbouw zowel nationaal als regionaal kan leveren aan oplossingen.

In alle tumult wordt niet altijd onderscheid gemaakt in het type landbouwbedrijven. Daarom vrezen veel betrokkenen dat er generieke maatregelen komen voor alle bedrijven in de omgeving van natuurgebieden. Daardoor is het vertrouwen van financiers en mogelijke bedrijfsopvolgers in het voortbestaan van zulke bedrijven op een dieptepunt beland. Als gevolg daarvan ervaren biologische bedrijven op schitterende en zeer functionele plekken in of rond Natura 2000 gebieden op dit moment al dat hun ontwikkeling "on hold" is gezet, en dat hun duurzaam voortbestaan op de tocht staat.

Veel biologische bedrijven bevinden zich in de omgeving van natuurgebieden. Zij werken relatief vaak samen met terreinbeherende organisaties en verzorgen dan bijvoorbeeld extensieve begrazing, maaibeheer of weidevogelbeheer. Dit past heel goed bij de biologische bedrijfsvoering, die extensiever en zonder chemische middelen werkt. Dat is, naaste de rol bij het terreinbeheer, een belangrijk extra voordeel voor natuur en milieu in en rondom natuurgebieden.

Ook de stikstof emissies per hectare zijn in de biologische landbouw duidelijk lager dan bij gangbare bedrijven. Dat is geen toeval, maar heeft direct te maken met de wettelijke voorschriften voor de biologische productiemethode.

De stikstofemissies per hectare zijn gemiddeld lager door:

1. Minder dieren per hectare en in de stal
2. Meer beweiding, waardoor faeces en urine gescheiden blijven.
3. Geen gebruik van kunstmest
4. Lager niveau van stikstof bemesting (geen derogatie)
5. Andere voer samenstelling, met minder stikstof (ruw eiwit)

Voor de melkveehouderij – verreweg de grootste dierlijke sector in de biologische landbouw met ca 500 bedrijven – blijken de voordelen van deze werkwijze duidelijk uit

een recent uitgekomen rapport ¹. De 10 voornamelijk gangbare pilotbedrijven in deze proef bereikten gemiddeld 22% minder stikstof emissie tijdens de proefperiode, waarbij het bedrijf dat omschakelde naar de biologische werkwijze, 40% reductie behaalde.

Uit veel wetenschappelijk onderzoek blijken de voordelen van de biologische landbouw voor natuur en milieu. De biologische landbouw kan bijdragen aan belangrijke doelen zoals behoud en herstel van biodiversiteit, de kwaliteit van oppervlaktewater, grondwater en drinkwater, klimaatbestendigheid (opvangen van hevige regenval of droogte) door opbouw van bodemvruchtbaarheid en opbouw van organische stof (en dus ook binding van koolstof) en verbeterd vermogen om water op te nemen en bij droogte weer af te geven.

De biologische landbouw ziet zichzelf zeker nog niet als volmaakt en zoekt voortdurend naar verbeteringen en innovaties – gebaseerd op de samenhang tussen de verschillende onderdelen van het systeem.

Ook bij het aanpakken van de stikstofcrisis is een brede benadering van het hele systeem belangrijk, want maatregelen die vooral gebaseerd worden op één of enkele aspecten, zijn gedoemd om op andere vlakken weer nieuwe problemen op te roepen of om het probleem te verplaatsen. Zo bleek onlangs dat de focus op emissiearme stallen teleurstellend weinig heeft opgeleverd en dat er alsnog veel stikstof uit de opgeslagen mest ontsnapt. Elke deelsector (runderen, pluimvee, varkens en geiten) vraagt maatwerk.

In het stikstofbeleid hoort dan ook zeker geen waardedaling en opkoop van biologische bedrijven thuis. Integendeel, men zou juist rondom Natura 2000 gebieden en andere belangrijke natuurgebieden moeten streven naar een cordon van extensieve biologische bedrijven en bestaande biologische bedrijven in en om deze gebieden moeten koesteren.

Ons dringende verzoek is dan ook om de biologische sector op korte termijn actief te betrekken bij de beleidsontwikkeling. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat er (generieke) maatregelen over de landbouw worden uitgestort zonder dat hier met de vertegenwoordigers van de biologische sector goed over is gesproken.

Graag gaan wij met u hierover op korte termijn in gesprek

Met vriendelijke groet,

IJsbrand Snoeij
Voorzitter Biohuis

Cc minister Carola Schouten

---

¹ Verlagen van de ammoniakemissie in de Proeftuin Veenweiden; ontwikkeling op melkveehouderij pilotbedrijven met 25% reductie als streven. K. Verloop et al, Wageningen Livestock Research, september 2019, rapport 1188.